

بسمه تعالی

## طرح تحول بنیادین ساختار سازمانی و دستگاه اداری حکومت جمهوری اسلامی ایران

( مبتنی بر فلسفه جغرافیایی حکومت )

از: دکتر محمدرضا حافظ نیا

استاد جغرافیای سیاسی و ژئوپلیتیک دانشگاه تربیت مدرس

برای ارائه به:

همایش ملی جغرافیای سیاسی کاربردی، مهر ماه ۱۳۹۱

### ۱ - مقدمه:

بلحاظ نظری از منظر جغرافیای سیاسی، کشور به عنوان پدیده ای سیاسی/ فضایی از سه رکن اساسی به شرح زیر برخوردار است ( حافظ نیا، ۱۳۸۱: ۷):

- **سرزمین**، یا قلمرو جغرافیایی زیستگاه ملت، و نیز قلمرو فرمانروایی اعتباری حکومت که ممکن است الحاق و انتزاع در آن صورت بگیرد. اما پایدار و ابدی است. هر چند ممکن است همراه با انسان‌های ساکن و وابسته به آن دارای انقباض و انبساط فضایی بشود.
- **ملت**، یا سازه انسانی، که زیستگاهشان قلمرو جغرافیایی کشور است «Homeland-Motherland» و از حق طبیعی تابعیت و نتیجتاً از حقوق شهروندی برخوردارند، و با حفظ رابطه نسلی بین پیشینیان و آیندگان، موجودی ابدی و پایدار می باشد. ملت خط تاریخی دارد یعنی گذشته، حال و آینده آن بهم مرتبط است.
- **حکومت**، از منظر جغرافیای سیاسی، حکومت و یا ساختار سیاسی کشورها رو بنا هستند و زیربنای آن دو رکن: قلمرو سرزمین و ملت می باشد. حکومت از لحاظ انتزاعی پایدار و ابدی است ولی بلحاظ واقعی ابدی نیست و متغیر و ناثابت است. چون حکومت‌ها و رژیم‌ها تغییر می‌کنند و هیچ حکومت و رژیم خاصی، ابدی نبوده و نمی باشد. شاخص رژیم‌ها ایدئولوژی سیاسی و قانون اساسی آنها است. حکومت یعنی کل ساختار سیاسی، اما دولت یعنی قوه مجریه.

### ۲ - نکات قابل توجه:

- از دید جغرافیای سیاسی، تمام تعهدات یک کشور نسبت به کشورهای دیگر به دو رکن اصلی آن یعنی **ملت و سرزمین** که پایدار و ابدی هستند، متکی می‌باشد. در واقع سرزمین و ملت هر کشور، تکیه‌گاه‌های اصلی حقوق و روابط بین‌المللی آن هستند (حافظ نیا، ۱۳۸۵: ۲۱۷).
- کشور سیاسی معادل **State** و کشور سرزمینی معادل **Country** می‌باشد. واژه **State** معادل چند معنی بکار می‌رود (کشور، ایالت، حکومت، دولت، حالت و...)

- فلسفه جغرافیایی حکومت در کشورها عبارتست از: ۱- ضرورت حفظ و بقای کشور، ۲- تامین امنیت ملی و عمومی، ۳- مدیریت بهینه امور قلمرو جغرافیایی و سیستمهای سرزمینی، ۴- مدیریت بهینه امور اجتماعی ملت، ۵- تامین بهینه نیازهای مادی و معنوی آنها، ۶- تعامل با سایر کشورها و ملتها و سیستمهای بین المللی.
- از نظر جغرافیای سیاسی، حکومت محصول فرآیند سازمانیابی سیاسی ملت در زیستگاه یا فضای جغرافیایی خودش می‌باشد (میرحیدر، ۱۳۸۱). در این رابطه هر ملتی حق و اختیارات مربوط به منابع و امور سرزمینی و سرنوشت خودش را به این حکومتی که تأسیس می‌نماید، تفویض می‌کند تا به نیابت از آن امور عمومی‌اش را اداره کند. بنابراین سرزمین و ملت از این جهت دارای موقعیت زیربنایی بوده و حکومت موجودی رو بناست.

### ۳- دستگاه حکومت:

بر پایه فلسفه جغرافیایی حکومتها، که وجود پدیده حکومت در یک کشور را توجیه می‌کند، حکومت باید به خودش سامان اداری، سیاسی و حقوقی بدهد. لذا ناگزیر به تأسیس یک دستگاه حکومتی، و عبارتی ساختار سازمانی و اداری مناسب که بتواند مأموریتها و وظایف ذاتی آن را ایفا کند می‌باشد.

### ۴- الگوی حکومت در ایران:

- بنا بر بررسی‌های انجام شده، بین ساختار سازمانی و یا دستگاه دولت و حکومت در ایران با ایفای نقش ذاتی آن تناسب لازم وجود ندارد. این مشکل تا حدی جهانی است. شاید به این علت که در ساختارسازی حکومتها، کشورها از یکدیگر الگو برداری می‌کنند. بدون آنکه یک تبیین فلسفی/ جغرافیایی برای تدوین قانون اساسی و ساختار سازی حکومت در سرزمین و ملت خود انجام دهند.
- ساختارسازی حکومت در ایران تبیین فلسفی نشده است. به همین علت، صرف نظر از اندامهای اصلی که سه قوه هستند، لایه بعد از آن، نظیر وزارتخانه‌ها بعضاً حتی در عنوان‌گذاری و تعیین نام نیز، مبنای اندیشیده شده فلسفی ندارند.
- سیستم حکومتی در ایران تک ساخت و بسیط است یعنی سراسر سرزمین را یکدست و خصایص ملت را یکسان فرض میکند. لذا قوانین و مقررات یکسان برایش وضع می‌کند (قانونگذاری ملی است، خزانه ملی است، نرم‌افزارهای اداره امور کشور ملی است، قانون محاسبات عمومی ملی است و ...). بعلاوه اینکه دستگاه حکومتی و ساختار سازمانی و اجرایی آن در ایران نیز بشدت تمرکزگراست. که نقش منفی و بازدارنده ای را در مدیریت بهینه امور کشور و نیز فرایند توسعه ملی بازی می‌کند.
- سنت سیاسی در ایران بساطت و تمرکز سازمانی/ اداری نبوده است. بلکه از زمان مشروطه به سیستم بسیط تبدیل شده است. این سیستم وارداتی و بومی نشده است که با اکتولوژی سیاسی ایران همخوانی لازم را ندارد. این الگوسازی‌های حکومتی تابعی است از مدل‌های مرکز پیرامون (یعنی متأثر بودن از متروپل). متروپل ایران در انقلاب مشروطه و تاسیس دولت مدرن، فرانسه و بلژیک و متروپل شبه قاره هند، نیز انگلیس بوده است.
- در انقلاب مشروطه، سیاسیون ایرانی تحت تأثیر آن قرار گرفتند و مدل بسیط متمرکز بر آن سایه انداخت و تابوهای ژئوپلیتیکی هم آن را تقویت کرد. از آن زمان تا کنون مدل مزبور در ایران ادامه دارد.
- قانون اساسی هر کشوری انعکاس خصیصه‌های ملت و سرزمین آن است و حکومت در اصل حافظ آن خصیصه‌ها می‌باشد. بین خصیصه‌ها و رفتار حکومت با ایده‌آلها و آرمان‌های ملت باید سازگاری وجود داشته باشد و آلا شکاف و چالش و مبارزه بین آن دو پیش می‌آید و همیشه آنکه دیر یا زود از پا در می‌آید حکومت‌ها هستند.

## ۵- مبانی فلسفی ساختار سازمانی حکومتها:

- اکنون سوال این است که: حکومتها که می‌خواهند به خودشان سامان بدهند تا مأموریت‌هایشان را بخوبی انجام دهند، چه نوع ساختار و سازمانی برایشان مناسب است؟
  - در فرآیند ساماندهی حکومت‌ها به خود، سه ضرورت مطرح است:
    ۱. ضرورت‌های مدیریتی امور فضای جغرافیایی و ملت و تعامل با دیگران،
    ۲. ضرورت‌های تأمین نیازهای ملت،
    ۳. ضرورت‌های سازمان‌یابی درونی خود حکومت (تأمین نیاز خودش تا آن دو دیگر را اداره کند).
  - در ورای هر کدام از اینها یک مقوله و ضرورت اساسی مشترک بین سرزمین و ملت پیش می‌آید که از دید جغرافیای سیاسی به آن علت وجودی یا «حفظ و بقای کشور» گفته می‌شود.
  - در بحث حفظ کشور چند موضوع مطرح است:
    ۱. تقویت علت وجودی و بقای کشور (علل موجهه و موبقه کشور) که خودشان دو نیروی حفظ کننده کشور هستند. این دو باید شناسایی و مورد توجه اساسی ملت و حکومت باشند. محور اصلی آن هویت ملی است که ماهیت این مقوله عمدتاً فرهنگی است.
    ۲. نیروی سیاست در دو بُعد داخلی و خارجی (که کارش اتخاذ تدابیر مناسب برای توسعه اتحاد ملی و روابط صلح آمیز با سایر کشورها و نیز تقویت علت موجهه و موبقه است).
    ۳. نیروی امنیت در دو بُعد امنیتی داخلی و امنیتی خارجی یا ملی
  - حفظ موجودیت کشور دغدغه اصلی هر حکومت است چون بدون آن، وجود حکومت معنا ندارد.
- از منظر فلسفی و نظری، برای ضرورت‌های سه گانه مزبور، حکومت باید برای خودش دستگاه و ساختار سازمانی مناسب بر پایه عناصر اصلی کشور به شرح زیر تعریف کند.

### ۱- ۵- بخش قلمرو سرزمینی:

- ضرورت‌هایی که برای مدیریت آن وجود دارد عبارتند از:
    - الف ( فضای ملی یا عرصه جغرافیایی کشور
  - در این عرصه این موضوعات باید مورد توجه قرار گیرد (۴ بُعد فضا):
    ۱. مالکیت فضا (حق تملک)
    ۲. مدیریت سیستم‌های اکولوژیک (اکولوژی یعنی بوم‌شناسی «زیست بوم» و روابط داده و ستاده بین عناصر موجود در یک سیستم فضایی، و حفظ تعادل‌های آن)
    ۳. مدیریت کاربری فضا: (آمایش سرزمین؛ تخصیص فضا به فعالیت)
    ۴. بحران‌های سرزمینی (حوادث غیرمترقبه محیطی طبیعی یا انسانی)
- ب ( منابع سرزمینی:

این منابع شامل موارد زیر، باید شناخته و مدیریت شوند.

- منابع کانی و زیر زمینی یا زیر سطحی،
- منابع یا بنیادهای زیستی شامل: فضا، آب، خاک، هوا، انرژی، و حیات (گیاهی و جانوری)،
- منابع و سرمایه های رو سطحی که عمدتاً انسان پایه هستند.

### ج) سیستم‌های سرزمینی:

#### ۱- سکونت‌گاه‌ها: (شهری، روستایی و عشایری)

- مسکن یکی از جلوه‌های سکونت‌گاه‌هاست.
- ۲- شبکه‌ها: مانند شبکه راه و ترابری، شبکه‌های انرژی (برق و گاز)، شبکه ارتباطات، شبکه آب
- ۳- ساخت‌ها: مانند ساخت‌های کشاورزی (کشاورزی یک ساخت فضایی است که در سرزمین وجود دارد)، ساخت‌های صنعتی، ساخت‌های دفاعی و امنیتی (پادگان‌ها و...)

#### ✓ ۲- ۵- بخش ملت:

- در اینجا نیازهای مادی و معنوی ملت و شهروندان و اتخاذ تدابیر مناسب برای تأمین آنها از سوی حکومت مطرح است.
- نیازهای فضایی، (مسکن، فعالیت و...)
  - نیازهای سیاسی، ( مشارکت سیاسی و تعیین سرنوشت، گزینش مدیران سیاسی در مقیاس‌های ملی و محلی، تابعیت، هویت (اسناد هویتی)، حقوق شهروندی و غیره )
  - نیاز به امنیت، (امنیت اجتماعی و عمومی، نظم و انضباط اجتماعی، امنیت جان و مال و ناموس شهروندان)
  - نیاز به ارتباط بین‌المللی، (روابط بین‌المللی و سیاست خارجی به اقتضای تعاملات اجتماعی، اقتصادی، تجاری و علمی)
  - نیازهای اقتصادی، ( کسب و کار، شغل، درآمد، پول و بانک، مبادله و بازرگانی )
  - نیازهای فرهنگی، (میراث فرهنگی و حفظ تاریخ ملت، شاخصه‌های فرهنگی (آیین‌ها و مذهب)، هویت ملی و فرهنگی، که گاهی علت وجودی کشورهاست)
  - نیاز به سلامت، (بهداشت و درمان، ورزش و تربیت بدنی، سلامت روانی)
  - نیاز به تفریح و اوقات فراغت، ( برای بهبود روح خسته انسان شهری، نظیر گذران اوقات فراغت، توریسم و گردشگری )
  - نیازهای معنوی و مذهبی، ( عقاید و باورها، مناسک و آیین‌های مذهبی، مدارس دینی، زیارتگاه‌ها، خیریه‌ها)
  - نیازهای اجتماعی، ( رفاه و تأمین اجتماعی، عزت و کرامت، احساس سربلندی و افتخار، آزادی‌ها، ارتباطات اجتماعی، عدالت و برابری، محبت، شخصیت و حرمت اجتماعی)
  - نیاز جنسی و وراثتی، ( آمیزش، زاد و ولد و خانواده)
  - نیازهای غذایی، (خوراک و آشامیدنی‌ها)
  - نیاز به انرژی، ( حیات، حرکت، فعالیت و کار )
  - نیازهای زندگی، ( ابزار زیست، ابزار حرکت (ماشین)، پوشاک، ابزار کار، وسایل خانه، ابزار ارتباط و...)
  - نیازهای آموزشی، (ارتقاء علمی، فکری، تربیتی و مهارتی، اجتماعی سازی )
  - نیازهای علمی و تکنولوژیک، ( توسعه علمی و تکنولوژیک که رکن اساسی توسعه و قدرت ملی را تشکیل می‌دهد)

- نیاز به دادرسی، (مراکز قضایی و دادگاهها)

### ۳-۵- بخش حکومت:

در اینجا سازماندهی دستگاه و سیستم عامل حکومت مد نظر است که شامل ابعاد زیر است:

- نرم افزارهای حکومتی: فرایند تدوین قوانین و مقررات (مجالس قانونگزاری و نهادهای شورایی، ...)
  - مدیریت امور ساختار سازمانی و نیروی انسانی حکومت: (مانند امور تشکیلاتی و استخدامی و...)
  - مدیریت توسعه ملی: چشم اندازها، استراتژی ملی و برنامه‌ها (این نهاد در حکم مغز حکومت است). شامل:
    - آمار و اطلاعات ملی
    - تدوین چشم انداز و استراتژی ملی
    - تدوین برنامه‌های توسعه
  - مدیریت مالی حکومت: اخذ مالیات‌ها، بودجه، درآمد و هزینه حکومت
- نظارت حکومتی: نظارت مالی، نظارت قانونی، نظارت کارکردی؛ نظارت مراقبتی (حسن سلوک کارکنان دولت و...). این نهاد نظارت حکومتی می تواند زیر نظر پارلمان بعنوان نماینده ملت و یا سران سه قوه و یا رئیس کشور باشد.

### ۶- الگوی پیشنهادی دستگاه یا ساختار سازمانی حکومت و دولت برای ایران (با توجه به سیستم تک ساخت):

در هر کشوری نهادی وجود دارد که از آن به رئیس کشور یا شخص اول (The Head of State) تعبیر می شود و طبیعتاً مسولیت کلی حفظ کشور و امنیت و منافع ملی آن، نظارت بر مدیریت بهینه و نحوه اداره امور داخلی و خارجی کشور، هدایت مسیر کلی توسعه کشور برای رسیدن به اهداف ملی، ایجاد هماهنگی بین ارکان اصلی حکومت (قوای مقننه، مجریه، قضائیه) در راستای انجام وظایف ذاتی و قانونی آنها، ارتباط کشور با سایر کشورها، و نیز فرماندهی نیروهای مسلح دفاعی کشور را بعهده دارد.

مطابق قانون اساسی ج. ا. ایران، رئیس کشور و حکومت یا شخص اول، ولی فقیه و یا رهبر است که از اختیارات زیر برخوردار می باشد:

- ۱- فرماندهی نیروهای مسلح، برای تامین دفاع و امنیت ملی کشور
  - ۲- نصب رئیس قوه قضائیه، برای تامین نیاز به دادرسی و امنیت اجتماعی شهروندان
  - ۳- نصب رئیس صدا و سیما برای کنترل افکار عمومی و توسعه مقبولیت حکومت
  - ۴- مدیریت و کنترل سیاسی کشور از طریق مدیریت و نظارت بر شورای نگهبان، صدا و سیما، شبکه ائمه جمعه، شبکه نمایندگان رهبری در استانها، مرجعیت دینی و قوای سه گانه
  - ۵- مدیریت و کنترل سیاست خارجی برای تامین بعد نرم افزاری امنیت ملی و ارتباط کشور با سایر کشورها
  - ۶- ترسیم چشم انداز توسعه و استراتژی ملی کشور
- در سطح بعدی، رده دوم ارکان حکومت یعنی قوای مقننه و مجریه و قضائیه قرار دارند.

**قوه مقننه**، به عنوان امین و وکیل ملت یا شهروندان در قالب مجلس شورای اسلامی + شوراهای محلی و منطقه‌ای تجلی یافته است که برای تدوین قوانین و مقررات کشورداری یا نرم‌افزارهای حکومتی + نظارت مالی بر نهادهای حکومتی (دیوان محاسبات) عمل می‌نماید.

**قوه مجریه (دولت)**، در قالب ساختار ریاست جمهوری + وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی + شوراهای عالی، برای مدیریت و اداره امور کشور، تامین نیازهای ملت، و حرکت در مسیر توسعه کشور عمل می‌نماید. این قوه تنه اصلی و بخش محوری حکومت و مدیریت سیاسی و اجرایی کشور را تشکیل می‌دهد. از اینرو الگوی پیشنهادی ساختار سازمانی، عمدتاً در بر گیرنده این رکن از ارکان حکومت و در تعامل با شخص اول کشور و سایر ارکان حکومت است.

**قوه قضائیه**، مسولیت پایش اجرای قوانین، و تضمین عدالت اجتماعی و قضایی و تامین حقوق طبیعی و شهروندی آحاد ملت را بعهده دارد.

#### توضیح:

پیش شرط اصلی در ساختار سازی حکومت و دولت در ایران، تمرکز زدائی از سیستم سیاسی - اداری ایران، توزیع فضائی/جغرافیائی قدرت سیاسی، توسعه اقتدار و مسولیت دولتهای محلی، و توسعه اقتدار لایه‌های پایین‌تر ساختار حکومتی و دولتی ایران در سطوح استانی و شهرستانی می‌باشد. این امر به کوچک سازی جثه حکومت و دولت مرکزی (در تهران)، تقویت بعد ستادی حکومت و دولت مرکزی، افزایش ظرفیت مسولیت پذیری اندامهای دولت مرکزی (وزارتخانه‌ها) و افزایش توان تخصصی، مشاوره‌ای، نظارتی، و کنترلی حوزه ستادی وزارتخانه‌ها و سازمانهای مرکزی ملی منجر می‌شود.

#### **ساختار پیشنهادی:**

ساختار مزبور در دو بخش دولت و شوراهای عالی به شرح زیر می‌باشد:

#### **بخش اول - دولت:**

ساختار پیشنهادی دولت در قالب وزارتخانه‌ها و سازمانهای مستقل ملی وابسته به آن و زیر نظر رئیس جمهور / رئیس دولت شامل دو قسمت به شرح زیر است:

#### **الف: سازمانهای مرکزی و ملی**

رئیس آنها به عنوان معاون رئیس جمهور انجام وظیفه می‌نماید.

۱- سازمان امور اداری حکومت: برای ساختار و تشکیلات حکومتی، نیروی انسانی دولتی، سیستمها و فرآیندهای اداری حکومتی مثل الکترونیکی کردن حکومت.

۲- سازمان امور توسعه ملی: برای آمار و اطلاعات ملی، تدوین چشم اندازها و استراتژی ملی، تدوین برنامه‌های توسعه ملی.

۳- سازمان امور مالی حکومت: برای اخذ مالیاتها و تأمین درآمدها، مقررات مالی دولتی و محاسبات، بودجه ریزی و هزینه‌های حکومت.

۴- سازمان نظارت ملی: برای نظارت مالی و حسابرسی، نظارت قانونی، نظارت کارکردی، نظارت مراقبتی (حراستها).

توضیح: این سازمان می‌تواند در قلمرو کلیت حکومت و زیر نظر قوای سه گانه عمل کند و رئیس آن با نظر و رای سران سه قوه منصوب شود.

## ب : وزارتخانه های دولتی

- ۱- وزارت دفاع (برای نیاز به امنیت ملی)، رابط بین دولت و رهبری، متولی نیروهای مسلح، سازمانهای پشتیبانی و خدماتی دفاعی، مرزبانی کشور، اطلاعات برون مرزی، استراتژی دفاعی، حفظ موجودیت کشور و بطور کلی تامین امنیت ملی.
- ۲- وزارت امنیت داخلی (برای نیاز به امنیت فردی و اجتماعی)، برای تهیه اطلاعات امنیتی (وزارت اطلاعات کنونی)، حفظ تمامیت ارضی و یکپارچگی ملی، پلیس و نیروی انتظامی، امنیت و حقوق شهروندی، امنیت اجتماعی و عمومی، ضابط قضائی
- ۳- وزارت خارجه (برای نیاز به ارتباط بین المللی)، برای ارتباطات بین المللی، امور سازمانهای بین المللی، دیپلماسی، کمک به تامین امنیت ملی (نرم افزاری).
- ۴- وزارت داخله/ یا کشور (برای نیازهای سیاسی شهروندان)، برای توسعه مشارکت سیاسی شهروندان، انتخابات سیاسی، تابعیت شهروندان (پاسپورت)، هویت ملی (شناسنامه و کارت ملی)، ثبت احوال و وقایع جمعیتی کشور، حقوق شهروندان، تضمین آزادی سیاسی و اندیشه، مدیریت سیاسی فضای ملی (استانداری، فرمانداری، بخشداری)، تقسیمات سیاسی (فضای) کشوری و شهری، وفاق و همبستگی ملی، تنظیم رابطه حکومت و ملت، دماسنجی سیاسی افکار عمومی، امور اقوام، احزاب و گروههای سیاسی، و غیره.
- ۵- وزارت فضای جغرافیایی (برای نیازهای فضایی مردم)، برای کنترل مالکیت فضای جغرافیایی کشور (ثبت اسناد)، مدیریت سیستمهای اکولوژیک (امنیت زیستمحیطی)، کاربری فضای جغرافیایی (آمایش سرزمین)، مدیریت مخاطرات و بحرانهای سرزمینی (حوادث غیر مترقبه).
- ۶- وزارت منابع طبیعی (برای نیازهای زیستی)، برای مدیریت امور معادن، آبها، خاکها، حیات گیاهی و جانوری (بنیادهای زیستی).
- ۷- وزارت انرژی (برای نیاز به انرژی)، برای مدیریت نفت و گاز، برق و الکتریسیته، انرژی اتمی، انرژی خورشیدی، هیدرو الکتریک و سایر انرژیها.
- ۸- وزارت سکونتگاهها (برای نیاز به زیستگاه و مسکن)، برای اداره امور شهرها، روستاها و مناطق عشایری (شامل برنامه ریزی، معماری، مدیریت شهری و روستایی، حمل و نقل و غیره).
- ۹- وزارت راه و ترابری / یا حمل و نقل (برای نیاز به حرکت)، برای اداره امور حمل و نقل زمینی (راه آهن - جاده)، دریائی، هوایی، فضائی، و پستی
- ۱۰- وزارت ارتباطات (برای نیاز ارتباطی)، برای اداره امور زیر ساختها و شبکههای الکترونیکی، تلفن، رادیو و تلویزیون، ماهواره ها، اینترنت، فضای مجازی و غیره.
- ۱۱- وزارت رسانهها (برای نیاز به اطلاع رسانی)، برای اداره امور رادیو، تلویزیون، فیلم و سینما، مطبوعات،
- ۱۲- وزارت کشاورزی (برای نیاز به غذا)، برای اداره امور ساختهای زراعی، باغی، دامی، و تأمین منابع غذایی کشور.
- ۱۳- وزارت صنایع (برای نیاز به مصنوعات)، برای اداره امور ساختهای صنعتی در فضای جغرافیایی کشور، و تامین نیازهای زندگی شامل خوراک، پوشاک، ابزارکار و فعالیت، وسایل زندگی و خانگی، ابزار و ماشینهای صنعتی و کارگاهی، استانداردسازی های تولیدی، و غیره.

- ۱۴- وزارت اقتصاد و تجارت (برای نیاز اقتصادی)، برای مدیریت کسب و کار، اشتغال، پول و بانک، مبادله و بازرگانی، درآمد و هزینه خانوارها و بنگاهها و غیره.
- ۱۵- وزارت فرهنگ (برای نیاز فرهنگی)، برای اداره امور میراث فرهنگی و تاریخی کشور، مبانی هویت ملی، آئین ها، شاخصه-های فرهنگی و ملی، زبان ملی و محلی، موسیقی، هنر، ادبیات ملی، سرود ملی و سایر نمادهای ملی.
- ۱۶- وزارت سلامت (برای نیاز به سلامت)، برای اداره امور بهداشت، درمان، دارو، تربیت بدنی و ورزش، سلامت روانی و غیره.
- ۱۷- وزارت خانواده (برای نیاز جنسی و وراثتی)، برای اداره امور ازدواج، زاد و ولد، حقوق خانواده، ارث، امور ویژه زنان، مردان، جوانان و کودکان، امور جمعیتی و غیره.
- ۱۸- وزارت امور دینی (برای نیاز دینی)، برای اداره امور باورهای دینی و مذهبی، مناسک و آئین های مذهبی، مدارس دینی، زیارتگاهها و خیریه ها، اقلیتهای دینی، و غیره. ( ادغام سازمان اوقاف، سازمان حج و زیارت، سازمان تبلیغات اسلامی، دفتر تبلیغات، و غیره )
- ۱۹- وزارت تفریح (برای نیاز به آسایش و آرامش روحی و شادی)، برای اداره امور گردشگری و توریسم، مسابقات ورزشی، جشنواره ها، سرگرمی ها، مراکز و فضاهای تفریحی و غیره.
- ۲۰- وزارت آموزش (برای نیاز به آموزش و تربیت نیروی انسانی)، برای اداره امور آموزش پیش دبستانی، دبستانی، متوسطه، دانشگاهی (پیش دکتری)، و بطور کلی آموزش رفتارها و مهارتها و تامین نیروی انسانی مورد نیاز کشور ( ادغام وزارتخانه های آموزش و پرورش، آموزش عالی، آموزش پزشکی و بخش آموزشهای عالی رسمی سایر وزارتخانه ها).
- ۲۱- وزارت علم و تکنولوژی (برای نیاز به تولید علمی و تکنولوژیک)، برای اداره امور مراکز تحقیقات علمی، آکادمی های علمی، دوره های دکتری و پست دکتری، مراکز و سازمانهای تولید تکنولوژی، اختراعات و ابداعات، نشریات علمی، کتاب های علمی، انجمنهای علمی و غیره. ( با ادغام وزارت علوم، معاون علمی رئیس جمهور، جهاد دانشگاهی، مراکز و سازمانهای تکنولوژیک، مراکز نشر علمی و غیره).
- ۲۲- وزارت امور اجتماعی (برای نیاز به رفاه، و خدمات اجتماعی)، برای امور تأمین اجتماعی و بیمه ها، رفاه اجتماعی، مشاوره های اجتماعی، تصدی و تولی امور کیفی اجتماعی نظیر: اخلاقیات عمومی، کرامت و عزت اجتماعی، ارتباطات و همبستگی اجتماعی، تکامل اجتماعی، و غیره) از طریق فرهنگ سازی، مشارکت و تاثیر گذاری بر سیاستها، برنامه ها و اقدامات سایر بخشها).
- ۲۳- وزارت دادگستری (برای تضمین عدالت اجتماعی و حقوق شهروندی)، برای تامین حقوق فردی و عمومی و مراقبت بر اجرای قوانین.

### **بخش دوم - شوراهای عالی هماهنگی، تصمیم سازی و سیاستگذاری**

اینها نهادهای ایجاد هماهنگی رفتاری در دولت و رابط اجزای ساختاری حکومت با قوه مقننه می باشند (بعنوان عالی ترین نهاد حکومتی قانونگذار و سیاست گذار).

۱. شورای عالی امنیت ملی (دفاع و امنیت)
۲. شورای عالی امور سیاسی (داخله و خارجه)
۳. شورای عالی فضای جغرافیایی (مالکیت، آمایش، تعادل های اکولوژیک، امنیت فضائی)
۴. شورای عالی سکونتگاهها



۵. شورای عالی اقتصاد
۶. شورای عالی امور اجتماعی
۷. شورای عالی فرهنگ
۸. شورای عالی آموزش، علم و تکنولوژی
۹. شورای عالی امور دینی
۱۰. شورای عالی امور زیربنائی (سیستم های سرزمینی)
۱۱. شورای عالی انرژی
۱۲. شورای عالی منابع طبیعی
۱۳. شورای عالی توسعه ملی

#### توضیح:

- ۱- در تمامی شوراها، یکی از وزرا یا رئیس سازمان مرتبط بعنوان دبیر و مسئول دبیرخانه شورا، و رئیس جمهور یا معاون وی، به عنوان رئیس آن خواهد بود.
- ۲- در تمامی شوراهای عالی نمایندگان ذیصلاح و مرتبط شش نهاد زیر عضویت خواهند داشت:  
- رهبری، مجلس شورای اسلامی، سازمان امور توسعه ملی، قوه قضائیه، وزارت داخله، وزارت خارجه

#### فهرست منابع

- ۱- حافظ نیا، محمدرضا. (۱۳۸۵). اصول و مفاهیم ژئوپلیتیک. مشهد: انتشارات پاپلی.
- ۲- حافظ نیا، محمدرضا. (۱۳۸۱). جغرافیای سیاسی ایران. تهران: انتشارات سمت.
- ۳- میرحیدر، دره. (۱۳۸۱). مبانی جغرافیای سیاسی. تهران: انتشارات سمت

#### **ضمیمه:**

### **جدول وزارتخانه های پیشنهادی**

### «جدول وزارتخانه‌های پیشنهادی»

عنوان وزارتخانه	فلسفه و ضرورت تأسیس	نقش‌ها و وظایف	توضیحات
وزارت دفاع	نیاز به امنیت ملی	رابط بین دولت و رهبری متولی نیروهای مسلح، سازمان‌های پشتیبانی و خدماتی دفاعی، مرزبانی کشور، اطلاعات برون مرزی، استراتژی دفاعی، حفظ موجودیت کشور و بطور کلی تأمین امنیت ملی	-
وزارت امنیت داخلی	نیاز به امنیت فردی و اجتماعی	تهیه اطلاعات امنیتی، حفظ تمامیت ارضی و یکپارچگی ملی، پلیس و نیروی انتظامی، امنیت و حقوق شهروندی، امنیت اجتماعی و عمومی، ضابط قضائی و غیره	-
وزارت خارجه	نیاز به ارتباط بین المللی	ارتباطات بین المللی، امور سازمانهای بین المللی، دیپلماسی، کمک به تأمین امنیت ملی (نرم افزاری).	-
وزارت داخله / یا کشور	نیازهای سیاسی شهروندان	مشارکت سیاسی شهروندان، انتخابات سیاسی، تابعیت شهروندان (پاسپورت)، هویت ملی (شناسنامه و کارت ملی)، ثبت احوال و وقایع جمعیتی کشور، حقوق شهروندان، تضمین آزادی سیاسی و اندیشه، مدیریت سیاسی فضای ملی (استانداری، فرمانداری، بخشداری)، تقسیمات سیاسی فضا (کشوری و شهری)، وفاق و همبستگی ملی، تنظیم رابطه حکومت و ملت، دماسنجی سیاسی افکار عمومی، امور اقوام، احزاب و گروههای سیاسی و غیره.	-
وزارت فضای جغرافیایی	نیازهای فضایی مردم	کنترل مالکیت فضای جغرافیایی کشور (ثبت اسناد)، مدیریت سیستمهای اکولوژیک (امنیت زیست محیطی)، کاربری فضای جغرافیایی (آمایش سرزمین)، مدیریت مخاطرات و بحران‌های سرزمینی (حوادث غیر مترقبه).	-
وزارت منابع طبیعی	نیازهای زیستی	مدیریت امور معادن، آنها، خاکها، حیات گیاهی و جانوری (بنیادهای زیستی).	-
وزارت انرژی	نیاز به انرژی	مدیریت نفت و گاز، برق و الکتروسیته، انرژی اتمی، انرژی خورشیدی، هیدروالکتریک و سایر انرژی‌ها.	-
وزارت سکونتگاهها	نیاز به زیستگاه و مسکن	اداره امور شهرها، روستاها و مناطق عشایری (شامل برنامه‌ریزی، معماری، مدیریت شهری و روستایی، حمل و نقل و غیره).	-
وزارت راه و ترابری / یا حمل و نقل	نیاز به حرکت	اداره امور حمل و نقل زمینی (راه آهن - جاده)، دریائی، هوایی و فضائی	-
وزارت ارتباطات	نیاز ارتباطی	اداره امور زیر ساختها و شبکه‌های الکترونیکی، تلفن، رادیو و تلویزیون، ماهواره‌ها، اینترنت، پست و غیره.	-
وزارت رسانه‌ها	نیاز به اطلاع رسانی	اداره امور رادیو، تلویزیون، مطبوعات، فضای مجازی و غیره.	-
وزارت کشاورزی	نیاز به غذا	اداره امور ساختهای زراعی، باغی، دامی، و تأمین منابع غذایی کشور.	-

-	اداره امور ساختهای صنعتی در فضای جغرافیایی کشور، و تامین نیازهای زندگی شامل خوراک، پوشاک، ابزار کار و فعالیت، وسایل زندگی و خانگی، ابزار و ماشینهای صنعتی و کارگاهی، استانداردهای تولیدی، و غیره.	نیاز به مصنوعات	وزارت صنایع
-	مدیریت کسب و کار، اشتغال، پول و بانک، مبادله و بازرگانی، درآمد و هزینه خانوارها و بنگاهها و غیره.	نیاز اقتصادی	وزارت اقتصاد و تجارت
-	اداره امور میراث فرهنگی و تاریخی کشور، مبانی هویت ملی، آئین ها، شاخصه های فرهنگی و ملی، زبان ملی و محلی، موسیقی، هنر، ادبیات ملی، سرود ملی و سایر نمادهای ملی.	نیاز فرهنگی	وزارت فرهنگ
-	اداره امور بهداشت، درمان، دارو، تربیت بدنی و ورزش، سلامت روانی و غیره.	نیاز به سلامت	وزارت سلامت
-	اداره امور ازدواج، زاد و ولد، حقوق خانواده، ارث، امور ویژه زنان، مردان، جوانان و کودکان، امور جمعیتی و غیره.	نیاز جنسی و وراثتی	وزارت خانواده
ادغام سازمان اوقاف، سازمان حج و تبلیغات اسلامی، دفتر تبلیغات اسلامی	اداره امور باورهای دینی و مذهبی، مناسک و آئین های مذهبی، مدارس دینی، زیارتگاهها و خیریه ها، اقلیتهای دینی، و غیره.	نیاز دینی و معنوی	وزارت امور دینی
-	اداره امور گردشگری و تور بسم، مسابقات ورزشی، جشنواره ها، سرگرمی ها، فیلم و سینما، مراکز و فضاهای تفریحی و غیره.	نیاز به آسایش و آرامش روحی و شادی	وزارت تفریح
ادغام وزارتخانه های آموزش و پرورش و آموزش پزشکی و بخش آموزشها وزارتخانه ها	اداره امور آموزش پیش دبستانی، دبستانی، متوسطه، دانشگاهی (پیش دکتری)، و بطور کلی آموزش رفتارها و مهارتها و تامین نیروی انسانی مورد نیاز کشور.	نیاز به تعلیم و تربیت نیروی انسانی	وزارت آموزش
ادغام وزارت علوم، معاون علمی و فناوری، مراکز و سازمانهای تک علمی و غیره	اداره امور مراکز تحقیقات علمی، آکادمی های علمی، دوره های دکتری و پست دکتری، مراکز و سازمانهای تولید تکنولوژی، اختراعات و ابداعات، نشریات علمی، کتاب های علمی، انجمنهای علمی و غیره.	نیاز به تولید علمی و تکنولوژیک	وزارت علم و تکنولوژی
از طریق فرهنگ سازی، مشارکت سیاستها، برنامه ها و اقدامات	امور تأمین اجتماعی و بیمه ها، رفاه اجتماعی، مشاوره های اجتماعی، تصدی و تولی امور کیفی اجتماعی نظیر: تضمین عدالت اجتماعی و حقوق شهروندی، حرمت، کرامت و عزت اجتماعی، ارتباطات و همبستگی اجتماعی، تکامل اجتماعی، و غیره.	نیاز به رفاه، عدالت و خدمات اجتماعی	وزارت امور اجتماعی
	تامین حقوق فردی و عمومی آحاد ملت و نظارت بر اجرای قوانین	نیاز به عدالت و تضمین حقوق شهروندان	وزارت دادگستری